

Työ- ja elinkeinoministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kuulemistilaisuus 3.11.2024: Kotoutumiskoulutuksen ja muun kielitaitoa edistävän koulutuksen kehittäminen

Lisätietoja:

Tytti Pantsar

toiminnanjohtaja

Suomen Kansanopistoyhdistys-Finlands Folkhögskolförening ry

p. 044 531 8000

tytti.pantsar@kansanopistot.fi

Kansanopistot Suomessa

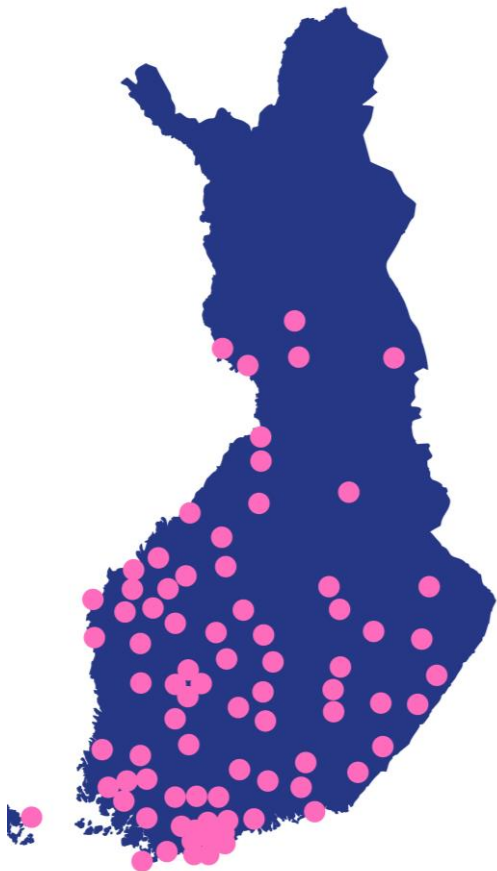
Suomessa on 74 kansanopiston koko maan kattava verkosto: kaikki järjestävät vapaan sivistystyön koulutusta, niistä 33 järjestää ammatillista koulutusta, 24 aikuisten perusopetusta, 5 lukiokoulutusta.

Ne edistävät omalla alueellaan ja valtakunnallisesti koulutuksen saavutettavuutta, elinvoimaisuutta ja työllisyyttä yhdistämällä erilaisia koulutus- ja yhteistyömuotoja. Pääosa kansanopistoista on yksityisesti ylläpidettyjä.

Kansanopistojen järjestämät vapaan sivistystyön koulutukset ovat tavoitteellista opiskelua ja niistä edetään jatko-opintoihin ja työelämään. 95% kansanopistojen opiskelijoista suorittaa opinnot loppuun.

Vuonna 2023 kansanopistoissa opiskeli **lähes 21 000 opiskelijaa erilaisissa pitkäkestoisissa opinnoissa** sekä noin **80 000 opiskelijaa lyhytkursseilla**. **Pitkäkestoisissa vapaan sivistystyön opinnoissa opiskelevista maahanmuuttaneille suunnatuissa koulutuksissa opiskeli noin 7400 opiskelijaa, joista kotoutumissuunnitelman mukaisessa koulutuksessa 3814.**

Kansanopistojen järjestämässä **aikuisten perusopetuksessa opiskelee noin 2000 opiskelijaa/vuosi.**

Mitä etuja ja riskejä näette edellä mainitussa, valitussa järjestämistavassa koulutuksenjärjestäjän näkökulmasta? Mitä selvitettäviä asioita näette tässä järjestämistavassa?

Kansanopistoyhdistys katsoo, että ehdotettu malli:

Ei ratkaise maahanmuuttaneiden koulutustarvetta. Maahanmuutto Suomessa kasvaa. Maahanmuuttanut väestö on osaamistarpeiltaan heterogeenista. Ratkaisuesitystä perustellaan hallinnollisen työn näkökulmasta (rahoituskanava, järjestelmän tehostaminen). Uudistuksen toteuttamisessa tulisi selvittää maahanmuuttaneiden koulutustarpeiden laajuutta ja luonnetta. Kannattaako monitoimijaiseen toteutusmalliin pohjaava nykyjärjestelmä purkaa? Mitä seurauksia sillä on? Onko nykyjärjestelmä todella tehoton? Eduskunta on useita kertoja lausunut, että vapaan sivistystyön roolia kotoutumisessa tulee kasvattaa. Mistä syystä on päädytty päinvastaiseen ratkaisuesitykseen?

Siirtää kotoutumiskoulutuksen koulutusjärjestelmän ulkopuolelle.

Esitetyssä mallissa kotoutujien koulutus käytännössä viedään pois oppilaitoksista ja niiden oppimisympäristöistä ja tukipalveluista, pois suomalaiseen koulutusjärjestelmään liittyvästä laatu- ja seurantatyöstä ja pois opettajien työ- ja virkaehtosopimusten piiristä.

Mitä etuja ja riskejä näette edellä mainitussa, valitussa järjestämistavassa koulutuksenjärjestäjän näkökulmasta? Mitä selvitettäviä asioita näette tässä järjestämistavassa?

Kansanopistoyhdistys katsoo, että ehdotettu malli:

Olisi koulutusleikkaus.

Vapaan sivistystyön oppilaitosten (mm. kansanopistot) koulutuksen rahoitus valtion talousarvion momentilla 29.10.31 on tarkoitettu niiden ylläpitämiseen ja koulutuksen järjestämiseen. Oppilaitoksilla on vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisesti oikeus päättää järjestämästään koulutuksesta, sen tavoitteista, sisällöistä, kohderyhmistä ja toteutuksesta. Kansanopistot ja muut vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat vastanneet maahan muuttaneen väestön koulutustarpeisiin. Vapaan sivistystyön rahoitusta ei tule sekoittaa kunnille kohdennettaviin kotoutumistukiin. Rahoituksen siirtäminen vapaan sivistystyön valtionosuuksista TEMin tai jonkin muun ministeriön hallinnonalalle on koulutuksen rahoituksen leikkaamista. Vapaan sivistystyön oppilaitosten suoriteresurssi tulee säilyttää osana niiden perustehtävää.

Kasvattaisi kuntien vastuuta kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä samaan aikaan, kun resursseja vähennetään.

Esitetyn mallin toteuttaminen johtaisi vapaan sivistystyön oppilaitosten palvelutarjonnan vähentämiseen. Kunnat eivät voisi luottaa siihen, että oppilaitoksilla on tarjolla kotoutumiskoulutusta. Kuntien tulisi huolehtia koko tarjonnan järjestämisestä itse. Samalla rahoitusta vähennettäisiin. Kunnille ei siirtyisi mitään uutta resurssia, mutta oppilaitosten tarjonnan poistumisen myötä koulutuksen järjestämistehtävät laajenisivat.

Mitä etuja ja riskejä näette edellä mainitussa, valitussa järjestämistavassa koulutuksenjärjestäjän näkökulmasta? Mitä selvitettäviä asioita näette tässä järjestämistavassa?

Kansanopistoyhdistys katsoo, että ehdotettu malli:

Hävittäisi Suomesta useita oppilaitoksia. Tällä on merkittäviä alueellisia ja työllisyysvaikutuksia.

Esitetty muutos johtaisi laadukkaisiin oppimisympäristöihin ja osaavaan henkilökuntaan perustuvan koulutustarjonnan lopettamisen alueilla.

Aiheuttaa jo valmisteluvaiheessa ongelmatilanteen oppilaitosten toiminnalle.

Kansanopistoyhdistys edellyttää, että valmistelutyössä huolehditaan siitä, että jo järjestetty koulutus rahoitetaan nykyisten säädösten mukaisesti. Opiskelijoiden opintoja ei voi päättää holtittomasti.

Mitä etuja ja riskejä näette edellä mainitussa, valitussa järjestämistavassa koulutuksenjärjestäjän näkökulmasta? Mitä selvitettäviä asioita näette tässä järjestämistavassa?

Tehtävän poistaminen ja koulutuksen rahoituksen leikkaaminen kansanopistoilta aiheuttaisi:

- Noin 7 200 vuotuisen opiskelijan koulutuksen päättymisen.
- kansanopistot eivät voisi enää palvella myöskään oppivelvollisuuslain mukaisesti nuoria järjestämällä heille kotoutumiskoulutusta ja luku- ja kirjoitustaidon koulutusta.
- Laadukkaisiin oppimisympäristöihin ja osaavaan henkilökuntaan perustuvan koulutustarjonnan lopettamisen alueilla.
- Oppilaitosten toiminnan vaarantumisen/lakkaamisen. Vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutuksen rahoitus muodosti vuonna 2023 yli 20% kansanopistojen vapaan sivistystyön koulutuksen rahoituksesta. 21 kansanopistolla rahoitus vähenisi yli 30 %, mikäli tehtävä poistuisi. Näiden oppilaitosten toiminnan loppuessa alueilta häviäisi myös niiden muu koulutustarjonta. Kansanopistot ovat kunnissa myös työllistäjiä ja veronmaksajia.

-> On selvitettävä laaja-alaisesti, miten nämä haitat ehkäistään.

Kysymys erityisesti kansanopistoille: millaisia keinoja on varmistaa kansanopistojen rooli valitussa järjestämistavassa?

Kansanopistoyhdistyksen näkemyksen mukaan laadukas, valtakunnallinen kotoutumiskoulutuksen tarjonta, joka on asiakkaille saavutettavaa, voidaan toteuttaa varmistamalla kotoutumiskoulutuksen kaksi järjestämismuotoa:

- osana koulutusjärjestelmää järjestettävä koulutus (vapaan sivistystyön oppilaitokset, aikuisten perusop. järj.)
- osana työllisyyspalveluja järjestettävä koulutus (kunnat valitsevat järjestäjät)

Kansanopistoyhdistys katsoo, että kansanopistojen rooli osana kotoutumispalveluita voidaan turvata:

- Kuvaamalla kansanopistojen vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen ja kotoutumiskoulutuksen sekä aikuisten perusopetuksen tehtävä säädöksissä.
- Kohdentamalla rahoitus koulutustehtävään.
- Mahdollistamalla asiakkaiden/opiskelijoiden oikeus opiskella järjestetyssä koulutuksessa.
- Kunnat ja te -palvelut tulisi velvoittaa yhteistyöhön suomen kielen ja kulttuurin koulutusta alueellaan järjestävien kansanopistojen ja muiden oppilaitosten kanssa (vrt. yhteistyövelvoitteet muissa laeissa mm. laki vapaasta sivistystyöstä ja lukiolaki).

Mitä etuja ja riskejä näette siinä, että luku- ja kirjoitustaidon koulutusta ja perustaitoja vahvistavia sisältöjä kuten perusmatematiikan opetusta sisällytettäisiin kotoutumiskoulutukseen?

- Henkilöt, joilla on perustaidoissa ja esimerkiksi matematiikassa osaamisen vahvistamistarpeita tulisi ohjata ensisijassa aikuisten perusopetukseen.
- Jos opiskelijalla on heikko koulutustausta, se näkyy usein kaikessa: oppimaan oppimisessa, kulttuurin omaksumisessa, elämänhallinnassa, perustaidoissa ja yleissivistyksessä.
- Kaikkien oppiminen hidastuu, jos samassa ryhmässä opiskelee hyvin erilaisella koulutustaustalla olevia ihmisiä.

Millä konkreettisilla keinoilla voidaan varmistaa kotoutumiskoulutuksen ja muiden kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten laatu ja se, että koulutuksissa toimisi kelpoisia opettajia?

- Järjestämällä koulutus oppilaitoksissa.
- Oppilaitoksia koskeva lainsäädäntö ja määräykset edellyttävät pätevää henkilöstöä, riittävää henkilöstön määrää, opiskelijoiden ohjaamista, opetussuunnitelmia, toimivia oppimisympäristöjä sekä toimivia työelämäyhteyksiä.
- Koska meillä on jo säädöspohjainen koulutusjärjestelmä ja sen laadulliset edellytykset olemassa, on turhaa ryhtyä rakentamaan rinnakkaista järjestelmää.

Kansanopistoyhdistyksen esitykset

- Turvataan laadukkaiden koulutuspalvelujen jatkuvuus molemmilla kotimaisilla kielillä säilyttämällä vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen, kotoutumiskoulutuksen ja aikuisten perusopetuksen tehtävä ja rahoitus osana koulutuslainsäädäntöä ja – rahoitusta.
- Varmistetaan joustava koulutuksen saatavuus alueilla erilaisille kohderyhmille oppilaitosten vakiintuneella koulutustarjonnalla ja kuntien tuottamien tai hankkimien palvelujen yhteistyönä.
- Kehitetään säädösperustaa siten, että kotoutumisajan ylittäneet voivat nykyistä joustavammin osallistua tarpeensa mukaan kieli- ja kotoutumiskoulutukseen.
- Kehitetään yhteistyössä laadukkaita ja sujuvia ohjausprosesseja koulutuksen oikea-aikaisuuden varmistamiseksi.